

- © Traducerea și permisiunea pentru republicare au fost oferite de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova în scopul includerii sale în baza de date HUDOC a Curții.
- © The present text and the authorisation to republish it were granted by the Constitutional Court of the Republic of Moldova for the purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.
- © La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées sous l'autorité de la Cour Constitutionnelle de la République de Moldova à son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

Güzelyurtlu și alții v. Cipru și Turcia [MC] - [36925/07](#)

Hotărârea din 29.1.2019 [MC]

Articolul 1

Jurisdicția statelor

Jurisdicția Turciei cu privire la respectarea obligației procedurale care decurge din articolul 2, ca urmare a comiterii unor omoruri în zona controlată de către Guvernul cipriot în Cipru

Articolul 2

Obligațiile pozitive

Articolul 2-1

Anchetă efectivă

Refuzul statului cipriot de a-și declina jurisdicția penală în favoarea tribunalelor din „TRNC”: *nicio încălcare*

Omisiunea statului turc de a coopera cu Cipru în privința anchetei unui omor: *încălcare*

În fapt – Reclamanții erau rude apropiate a trei cetățeni ciprioți de origine turco-cipriotă, care, în 2005, au fost găsiți morți în zona controlată de guvernul cipriot al insulei, cu plăgi provocate de trageri de armă. Atât autoritățile cipriote, cât și autoritățile turce (inclusiv cele ale „Republicii Turce a Ciprului de Nord”- „TRNC”) au inițiat, imediat, anchete penale. Totuși, deși autoritățile cipriote au identificat opt suspecti, care au fost arestați și interogați de către autoritățile „TRNC”, ambele anchete au ajuns la un impas, iar dosarele au fost suspendate în așteptarea unor evoluții. Deși anchetele au rămas deschise, nu a fost întreprinsă nicio acțiune concretă până în 2008. Guvernul turc încă mai aștepta ca toate probele din dosar să-i fie trimise, astfel încât să-i poată judeca pe suspecti, în timp ce ancheta cipriotă încetase definitiv după întoarcerea de către Turcia a cererilor de extrădare adresate de autoritățile cipriote. Eforturile făcute prin intermediul bunelor oficii ale Forței Națiunilor Unite de Menținere a Păcii în Cipru (UNFICYP) au eșuat.

Într-o hotărâre din 4 aprilie 2017 (a se vedea [Nota Informativă 206](#)), o Cameră a Curții a constatat existența unei încălcări procedurale a articolului 2 de către Turcia (în unanimitate) și de către Cipru (cu cinci voturi la două), din cauza eșecului ambelor state de a coopera în mod eficient și de a întreprinde toate măsurile necesare pentru a facilita și pentru a realiza o anchetă efectivă a cazului.

Pe 18 septembrie 2017, cauza a fost trimisă la Marea Cameră, la cererea guvernelor ambelor state reclamate.

În drept – Articolul 1 (*jurisdicția teritorială a Turciei*): S-au înregistrat foarte puține cazuri în care Curtea a trebuit să examineze plângerile în baza aspectului procedural al articolului 2, cazuri în care decesul a avut loc într-o jurisdicție diferită de cea a statului

despre care se afirmă că are obligația procedurală. Din jurisprudența Curții reieșea faptul că, în asemenea circumstanțe, dacă autoritățile de anchetă sau judiciare ale statului contractant inițiaseră propriile anchete sau proceduri penale, era suficient să se stabilească o legătură jurisdicțională, în sensul articolului 1, între statul respectiv și rudele victimei, care au inițiat mai târziu procedurile în fața Curții. În cazul reclamanților, autoritățile „TRNC” au inițiat propriile anchete penale cu privire la omor și, în aceste circumstanțe, a existat o „legătură jurisdicțională” între reclamanți și Turcia, a cărei responsabilitate fusese angajată în virtutea actelor și omisiunilor autorităților „TRNC”.

De asemenea, au existat „trăsături speciale” legate de situația din Cipru. În primul rând, comunitatea internațională considerase că Turcia ocupa partea de nord a Ciprului, iar comunitatea internațională nu recunoștea „TRNC” ca stat în baza dreptului internațional. Ciprul de Nord se afla sub controlului efectiv al Turciei, în sensul Convenției. În al doilea rând, suspectii s-au refugiat în „TRNC” și, în consecință, Cipru a fost împiedicat să-și desfășoare propriile anchete penale în privința acelor suspecti și, prin urmare, să-și îndeplinească obligațiile care îi revin în baza Convenției.

Având în vedere aceste două elemente, dintre care doar unul ar fi fost suficient pentru a se stabili o legătură jurisdicțională, a fost recunoscută jurisdicția Turciei. Orice altă constatare ar fi condus la crearea unui vid în sistemul de protecție a drepturilor omului pe teritoriul Ciprului, existând riscul creării unui adăpost sigur în „TRNC” pentru ucigașii care se refugiază de pe teritoriul controlat de Cipru și, prin urmare, să se împiedice aplicarea legilor instituite de guvernul Ciprului pentru a proteja dreptul la viață al cetățenilor săi, ba chiar al oricărei persoane aflate sub jurisdicția sa.

Concluzie: reclamanții se află sub jurisdicția Turciei (unanimitate).

Articolul 2 (*aspectul procedural*): Obligația procedurală de a întreprinde o anchetă intervenea în cazul ambelor state reclamate. Ambele state au întreprins, cu promptitudine, un număr semnificativ de măsuri investigative și nimic nu pune sub semnul întrebării caracterul adecvat al acestor anchete. Esența problemei consta în existența și în câmpul de aplicare al unei obligații de cooperare, ca parte componentă a obligației procedurale impuse de articolului 2 din Convenție.

Articolul 2 le-ar putea impune ambelor state o obligație reciprocă de a coopera, implicând, deopotrivă, obligația de a solicita asistență și obligația de a acorda asistență. O astfel de obligație era conformă cu protecția efectivă a dreptului la viață garantat de articolul 2. Statele în discuție trebuiau să întreprindă toate măsurile rezonabile pentru a coopera între ele, epuizând cu bună-credință posibilitățile disponibile pe baza instrumentelor internaționale aplicabile privind asistența judiciară reciprocă și cooperarea în materie penală.

Obligația procedurală de a coopera, cerută de articolul 2, trebuia interpretată în lumina tratatelor sau a acordurilor internaționale aplicabile între statele contractante în discuție, urmărindu-se, pe cât posibil, aplicarea combinată și armonioasă a Convenției și a instrumentelor, care nu ar fi trebuit să conducă la un conflict sau la o rezistență opusă între acestea. În acest context, obligația de cooperare procedurală putea fi încălcată doar atunci când un stat care ar fi trebuit să solicite cooperarea nu a declanșat mecanismele adecvate de cooperare în baza tratatelor internaționale relevante; precum și în cazul în care unui stat căruia i s-a solicitat cooperarea, însă acesta nu a răspuns în mod corespunzător sau nu a putut invoca un motiv legitim privind refuzul cooperării în baza acestor instrumente.

O caracteristică a cazului reclamanților a constat în faptul că presupusa lipsă de cooperare a implicat o entitate înființată *de facto* pe teritoriul statului cipriot recunoscut pe plan internațional, dar care se afla sub controlul efectiv al Turciei, în sensul Convenției. Dat fiind faptul că cele două state reclamate nu aveau relații diplomatice

oficiale, tratatele internaționale la care erau părți amândouă nu puteau reprezenta singurul cadru de referință pentru a se determina dacă și-au folosit toate posibilitățile disponibile pentru a coopera între ele. În absența unor relații diplomatice oficiale, mijloacele formale de cooperare aveau șanse mici de reușită, iar statele păreau a fi obligate să utilizeze alte canale de cooperare, mai informale sau indirecte, de exemplu prin intermediul unor state terțe sau al unor organizații internaționale. Astfel, Curtea a trebuit să determine, în aceste circumstanțe, dacă statele în discuție au utilizat, în mod rezonabil, toate mijloacele aflate la dispoziția lor pentru a solicita și a acorda cooperarea necesară pentru asigurarea efectivității anchetei și a procedurilor în ansamblu.

(a) *Cipru*

(i) *Cu privire la utilizarea de către statul cipriot, în mod rezonabil, a tuturor mijloacelor disponibile pentru a solicita predarea/extrădarea suspectilor de către Turcia* – Ca urmare a identificării în stadiile incipiente ale anchetei a eventualilor suspecti, autoritățile cipriote i-au prezentat Interpolului cereri de „Notificare Roșii” pentru a-i localiza pe suspecti și pentru a-i aresta, în vederea extrădării lor. Aceste Notificări Roșii au fost publicate de către Interpol. Biroul cipriot al Interpolului a trimis, de asemenea, e-mailuri către Ministerul Afacerilor Interne al Turciei, menționând că se afla în căutarea suspectilor și solicitând arestarea lor, în eventualitatea în care au intrat în Turcia.

Cipru a încercat să negocieze predarea suspectilor de către „TRNC”, prin intermediul UNFICYP, încă la primele etape ale anchetei. Totuși, era foarte clar, încă de la început, că nici autoritățile turce, nici cele ale „TRNC”, nu doreau să predea suspectii. În aceste circumstanțe, Cipru nu putea fi criticat, pentru că a încercat mai întâi să obțină predarea prin intermediul UNFICYP și, doar atunci când aceste eforturi nu s-au soldat cu succes, i-a adresat Turciei cererile de extrădare.

Cererile de extrădare i-au fost trimise Turciei prin intermediul ambasadei turce din Atena. Având în vedere absența relațiilor diplomatice între Cipru și Turcia, trimiterea cererilor prin intermediul personalului ambasadelor lor la Atena putea fi acceptată, în circumstanțele speciale ale cazului, drept singurul canal disponibil pentru Cipru.

(ii) *Dacă statul cipriot avea obligația să furnizeze toate probele autorităților „TRNC” sau ale Turciei* – Cazul reclamanților trebuia diferențiat de cazurile anterioare în care Curtea a acceptat validitatea, în sensul Convenției, a remediilor sau a măsurilor adoptate de către autoritățile „TRNC” în privința locuitorilor „TRNC” sau a persoanelor afectate prin acțiunile lor. În aceste cazuri, Curtea a recunoscut validitatea remediilor în discuție și a acționat în măsura necesară pentru ca Turcia să asigure protecția tuturor drepturilor prevăzute de Convenție în nordul Ciprului și să corecteze orice greșeli imputabile statului turc.

În cazul reclamanților, problema care trebuia soluționată era dacă statului cipriot i se putea cere să furnizeze toate probele din dosarul său de anchetă către autoritățile „TRNC”, care au efectuat o anchetă paralelă cu privire la omor, în conformitate cu dreptul lor. Cipru era pregătit să predea toate dovezile către UNFICYP, astfel încât aceasta din urmă să poată stabili dacă existase un caz *prima facie* împotriva suspectilor, sub rezerva angajamentului autorităților „TRNC” de a preda, în acest caz, suspectii către Cipru. Pentru că nu a existat niciun astfel de angajament din partea autorităților „TRNC”, statul cipriot a refuzat să trimită mai multe dovezi. Transmiterea întregului dosar de anchetă către „TRNC”, cu posibilitatea ca probele să fie folosite în scopul judecării suspectilor acolo și fără nicio garanție că vor fi predați autorităților cipriote, ar depăși simpla cooperare dintre poliție sau autoritățile de urmărire penală. Aceasta ar echivala, în esență, cu transferarea cazului penal către tribunalele „TRNC”, iar Cipru ar renunța astfel la jurisdicția sa penală în privința unui omor comis pe teritoriul pe care îl controla, în favoarea tribunalelor unei enclave nerecunoscute, existente pe teritoriul său. Într-adevăr, exercitarea jurisdicției penale constituie una dintre principalele trăsături ale

suveranității unui stat. Într-o asemenea situație specifică, refuzul de a renunța la jurisdicția sa penală în favoarea tribunalelor „TRNC” nu a fost unul lipsit de rezonabilitate.

(iii) *Dacă statul cipriot ar fi avut obligația să se angajeze în alte forme de cooperare, așa cum a sugerat-o UNFICYP* – În contextul eforturilor de mediere întreprinse de către UNFICYP, au fost sugerate diverse forme de cooperare pentru a se identifica o soluție de compromis între Cipru și autoritățile „TRNC”. Totuși, aceste alte forme de cooperare nu puteau să faciliteze, în sine, urmărirea penală și judecarea suspectilor. Nu s-a stabilit că aceste alternative, în special posibilitatea de a organiza un proces *ad-hoc* într-o locație neutră, ar fi avut o bază suficient de solidă în dreptul intern sau în cel internațional. În aceste condiții, statul cipriot nu era obligat, în baza articolului 2, să se angajeze în acestea.

Concluzie: nicio încălcare (cincisprezece voturi la două).

(b) *Turcia*

Turcia a ignorat cererile de extrădare și le-a returnat fără vreun răspuns. Era de așteptat ca autoritățile turce să indice motivele pentru care au considerat că extrădarea nu este acceptabilă în baza legislației lor sau a [Convenției europene de extrădare](#). Convenția de extrădare stabilea obligația statului solicitat de a informa statul solicitant cu privire la decizia sa privind extrădarea și, în caz de respingere, să motiveze această decizie. Obligația de cooperare cerută de articolului 2 trebuia interpretată în lumina acestor dispoziții și trebuia, prin urmare, să-i impună statului obligația de a examina și de a furniza un răspuns motivat la orice cerere de extrădare din partea altui stat contractant privind suspectii căutați pentru omoruri sau ucideri ilegale, despre care se cunoștea că se aflau pe teritoriul său sau în jurisdicția sa.

Turcia nu a întreprins niciun minim efort necesar în circumstanțele cauzei și, prin urmare, nu și-a respectat obligația de a coopera cu statul cipriot în scopul desfășurării unei anchete efective privind omorul rudelor reclamantilor.

Concluzie: încălcare din partea Turciei (unanimitate).

Art. 41: 8,500 EUR pentru fiecare reclamant dat fiind prejudiciul moral suferit; capătul de cerere privind compensarea daunelor materiale – respins.

(a se vedea *Rantsev v. Cipru și Rusia*, [25965/04](#), 7 ianuarie 2010, [Nota Informativă 126](#); *Al-Skeini și alții v. Regatul Unit* [MC], [55721/07](#), 7 iulie 2011, [Nota Informativă 143](#); *Markovic și alții v. Italia* [MC], [1398/03](#), 14 decembrie 2006, [Nota Informativă 92](#); *Janowiec și alții v. Rusia* [MC], [55508/07](#) și [29520/09](#), 21 octombrie 2013, [Nota Informativă 167](#); *Cipru v. Turcia*, [25781/94](#), 10 mai 2001; *Mustafa Tunç și Fecire Tunç v. Turcia* [MC], [24014/05](#), 14 aprilie 2015, [Nota Informativă 184](#); *Demopoulos și alții v. Turcia* (dec.) [MC], [46113/99](#) et al., 1 martie 2010, [Nota Informativă 128](#))